

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.01.2007, sp. zn. 15 Cmo 178/2007, ECLI:CZ:VSPH:2007:15.CMO.178.2007.1

Číslo: 35/2009

Právní věta: Kriteria uvedená v ustanovení § 32 odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2007 má správce konkursní podstaty respektovat i tehdy, uspokojuje-li v průběhu konkursu pohledávky uvedené v ustanovení § 31 odst. 1 uvedeného zákona. Při rozhodování, zda v průběhu konkursního řízení uhradí pohledávky uvedené v § 31 odst. 1 uvedeného zákona, proto správce konkursní podstaty musí vždy zvažovat (podle stavu zpeněžení), zda takovou úhradou neohrozí uspokojení pohledávek podle § 32 odst. 1 tohoto zákona.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 17.01.2007

Spisová značka: 15 Cmo 178/2007

Číslo rozhodnutí: 35

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 31 předpisu č. 328/1991Sb.
§ 32 odst. 1 předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudkem ze dne 5. 6. 2007 zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala zaplacení částky 1 885 657 Kč s úrokem z prodlení ve výši 2 % od 17. 2. 2004 do zaplacení, a částky 3964 Kč. Žalobkyni soud uložil, aby žalovanému zaplatila na náhradu nákladů řízení 76 752 Kč.

V odůvodnění soud uvedl, že žalobkyně jako správce konkursní podstaty, jež byla ustavena poté, co žalovaný byl této funkce v konkursu vedeném na majetek úpadce I. P., a. s., zproštěn, se žalobou domáhala na žalovaném zaplacení shora uvedených částek, které představují škodu způsobenou porušením právních povinností. Škoda ve výši 1 885 657 Kč vznikla tak, že žalovaný věřitelům první tříd, dříve než byla schválena konečná zpráva a rozvrh, tuto částku vyplatil na úhradu jejich pohledávek, částka 3964 Kč představuje škodu, jež vznikla zaplacením poštovního při doručování poštovních poukázek. Ze zjištění soudu prvního stupně vyplývá, že mezi účastníky není sporu o tom, že v době prohlášení konkursu na majetek úpadce byly pohledávky, k jejichž upokojení žalovaný použil částku 1 885 657 Kč, pohledávkami první třídy. Zákon č. 105/2000 Sb., který nabyl účinnosti 1. 5. 2000, jímž bylo mimo jiné změněno ustanovení § 31 zákona o konkursu a vyrovnání, předmětné pohledávky zařadil mezi pohledávky, které patří mezi pracovní nárok. Dle přechodného ustanovení je

nutné tyto pohledávky, původně zařazené mezi pohledávky první třídy, považovat za pohledávky za podstatou. Vzhledem k tomu, že z ustanovení § 31 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání vyplývá, že uvedené pohledávky lze uspokojit kdykoliv v průběhu konkursního řízení a není nutné vyčkat na rozvrh, žalovaný neporušil žádnou právní povinnost, když na jejich uspokojení vyplatil částku 1 885 657 Kč a uhradil poštovné ve výši 3964 Kč. Z tohoto důvodu se soud neztotožnil s názorem žalobkyně, že pokud v konkursu zůstaly nezaplacené pohledávky za podstatou ve výši 4 766 014,88 Kč, které není možné v celém rozsahu již uhradit, je nutno vyplacené částky 1 885 657 Kč a 3964 Kč považovat za škodu způsobenou konkursní podstatě. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl dle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř.

Proti tomuto rozsudku se odvolala žalobkyně a požadovala, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Argumentovala zejména tím, že žalovaný do konkursní podstaty získal finanční prostředky celkem ve výši 21 834 990,04 Kč. Z této částky uhradil náklady spojené se správou a udržováním podstaty, zálohu na náklady správce, mzdové náklady a poštovné v celkové výši 10 863 007,75 Kč, a dále oddělenému věřiteli vyplatil částku 2 638 101,57 Kč. Proto ke dni 16. 2. 2004, kdy žalovaný z účtu konkursní podstaty vybral předmětné částky, byl na účtu zůstatek 8 300 000 Kč, který nepostačoval na úhradu dosud neuhrazených pohledávek za podstatou ve výši 4 400 000 Kč a pohledávky odděleného věřitele ve výši 5 100 000 Kč. Žalovaný měl správně nejdříve uspokojit hotové výdaje a odměnu správce, dále náklady spojené s udržováním a správou podstaty, poté soudní poplatek za konkurs a v případě, že by zbylá částka nepostačovala na úhradu všech uvedených pohledávek v tomto pořadí, měly se tyto pohledávky uspokojit poměrně.

Žalovaný ve vyjádření k odvolání navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek potvrdil jako věcně správný. Dle jeho názoru odvolací argumentace vychází z chybné aplikace ustanovení § 30 a násl. zákona o konkursu a vyrovnání. Z textu ustanovení § 31 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání vyplývá, že pro uspokojení pracovních nároků dle ustanovení § 31 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání neplatí požadavek pravomocného rozvrhového usnesení ani obecná zásada poměrného uspokojení a tyto nároky lze uspokojit kdykoliv během konkursu.

V r c h n í s o u d v P r a z e p ř e z k o u m a l n a p a d e n ý r o z s u d e k , j a k o ŷ i ř í z e n í j e m u p ř e d c h á z e j í c í p o d l e § 212 a § 212a o. s. ř., a dospěl k závěru, že dosud nejsou dány podmínky pro jeho potvrzení či změnu. Zrušil proto rozhodnutí soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Ze zjištění soudu prvního stupně vyplývá, že usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 6. 1999 byl na majetek úpadce I. P., a. s., prohlášen konkurs a správcem konkursní podstaty byl ustaven žalovaný. Poté, co zákonem č. 105/2000 Sb., jenž nabyl účinnosti 1. 5. 2000, bylo mimo jiné změněno ustanovení § 31 zákona odst. 4 zákona o konkursu a vyrovnání, žalovaný zařadil přihlášené pohledávky představující pracovní nároky uvedené v ustanovení § 31 odst. 3 písm. a) a b) a původně zjištěné jako pohledávky první třídy mezi pohledávky za podstatou jako pracovní nároky. Poté 16. 2. 2004 zaplatil na jejich úhradu částku ve výši 1 885 657 Kč a uhradil poštovné spojené s touto platbou ve výši 3964 Kč. Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 9. 2004 byl žalovaný zproštěn funkce správce konkursní podstaty úpadce a správkyň konkursní podstaty byla ustavena žalobkyně.

Podle bodu 1. článku II zákona č. 105/2000 Sb., jímž byl s účinností od 1. 5. 2000 změněn zákon o konkursu a vyrovnání, tedy i ustanovení § 31 tohoto zákona, platí tento zákon i pro řízení zahájená před jeho účinností, není-li dále stanoveno jinak; právní účinky úkonů, které v řízení nastaly před účinností tohoto zákona, zůstávají zachovány. Protože pod body 1. až 7. článku II zmíněného zákona není uvedeno nic, z čeho by bylo lze dovodit, že v řízeních zahájených před 1. 5. 2000 by při uspokojování pohledávek v konkursu mělo být postupováno podle dosavadních předpisů, nelze než

aplikovat novelizovanou úpravu. Proto není na místě spatřovat pochybení žalovaného v tom, že původně přihlášené pohledávky, představující pracovní nároky, které byly zjištěny jako pohledávky první třídy, zařadil mezi pohledávky, jež představují pracovní nároky uvedené v ustanovení § 31 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání.

Pohledávky představující pracovní nároky lze uspokojit kdykoliv v průběhu konkursního řízení, jak vyplývá z ustanovení § 31 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání. Uvedené ustanovení je nutno vykládat ve vztahu k ustanovení § 32 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání, dle něhož za situace, kdy výtěžek zpeněžení podstaty nepostačuje na úhradu všech pohledávek za podstatou, uspokojí se v rozvrhu nejdříve hotové výdaje a odměna správce, potom náklady spojené s udržováním a správou podstaty, poté soudní poplatek za konkurs, poté pohledávky výživného ze zákona; ostatní pohledávky se uspokojí poměrně. Proto správce konkursní podstaty při rozhodování, zda v průběhu konkursního řízení uhradí nároky dle ustanovení § 31 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání, musí vždy zvažovat, zda v případě jejich úhrady neohrozí úhradu pohledávek v režimu § 32 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání. Tedy předmětné pohledávky mohl žalovaný uhradit pouze za situace, pokud výtěžek zpeněžení byl dostatečně vysoký i s ohledem na ostatní pohledávky vypočtené v ustanovení § 32 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání.

Soud prvního stupně se ovšem touto zásadní otázkou, zda výtěžek zpeněžení žalovanému dovoloval v průběhu řízení uhradit předmětné pohledávky, nezabýval a neprovedl k tomu žádné důkazy. V případě, že by po úhradě předmětných pohledávek zůstalo v konkursní podstatě dost finančních prostředků k plné úhradě pohledávek dle ustanovení § 32 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání, nebylo by lze totiž v postupu žalovaného spatřovat porušení právních předpisů a konkursní podstatě by škoda nemohla vzniknout. To ale žalobkyně popírá a tvrdí, že výtěžek zpeněžení neumožňoval úhradu všech pohledávek za podstatou uvedených v ustanovení § 32 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání, že postup žalovaného byl v rozporu s uvedeným ustanovením a konkursní postatu poškodil.

K posouzení toho, zda konkursní podstatě jednáním žalovaného vznikla škoda, bude zřejmě třeba, aby žalovaná sestavila konečnou zprávu, o níž konkursní soud rozhodne postupem podle § 29 zákona o konkursu a vyrovnání. Teprve částka, která se nebude dostávat na úhradu pohledávek, jež je třeba uhradit nejdříve, může představovat škodu vzniklou konkursní podstatě. Není-li ostatní majetek podstaty dosud zpeněžen, tedy nejsou-li podmínky pro sestavení konečné zprávy, bylo by lze případně rozhodnout o žalobě toliko mezitímním rozsudkem, pokud by již bylo zjevné, že konkursní podstatě škoda skutečně vznikne, tedy za situace, kdy nebude pochyb o nedostatečnosti prostředků k úhradě pohledávek v režimu ustanovení § 32 zákona o konkursu a vyrovnání. Zároveň je však namístě doplnit, že spolu s konečnou zprávou předkládají vyúčtování svých odměn a výdajů všichni v konkursu činní správci, o nichž soud musí též rozhodnout. Není proto vyloučeno, že případná škoda může být ponížena o sumu, o kterou třeba konkursní soud právě z důvodu pochybení žalovaného jeho odměnu sníží.

Odvolací soud tedy dospěl k závěru, že na základě zjištění soudu prvního stupně zatím nelze posoudit, zda žalovaný v konkursu postupoval chybně a zda v příčinné souvislosti s tímto postupem konkursní podstatě vznikla škoda.

Za dané situace odvolací soud napadené usnesení dle ustanovení § 219 a odst. 2 o. s. ř. zrušil a věc dle ustanovení § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.